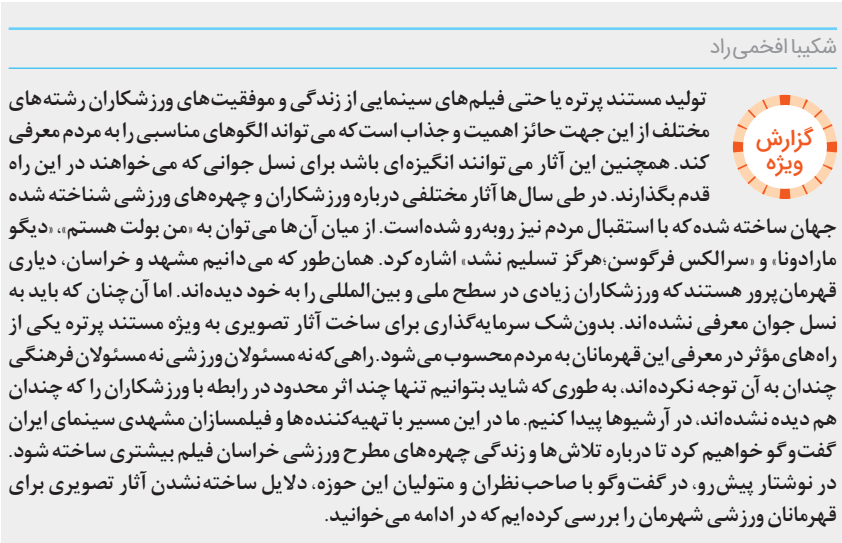

چرا آثار سینمایی درباره نام‌آوران ورزشی ساخته نمی‌شود؟

جای خالی قهرمانان مشهدی در قاب تصویر

شکبیا افخمی‌راد

گزارش ویژه

تولید مستند پرتره یا حتی فیلم‌های سینمایی از زندگی و موفقیت‌های ورزشکاران رشته‌های مختلف از این جهت حائز اهمیت و جذاب است که می‌تواند الگوهای مناسبی را به مردم معرفی کند. همچنین این آثار می‌توانند انگیزه‌ای باشد برای نسل جوانی که می‌خواهند در این راه قدم بگذارند. در طی سال‌ها آثار مختلفی درباره ورزشکاران و چهره‌های ورزشی شناخته شده جهان ساخته شده که با استقبال مردم نیز روبه‌رو شده‌است. از میان آن‌ها می‌توان به «من بولت هستم»، «دیگو مارادونا» و «سرالکس فرگوسن» هرگز تسلیم نشد، اشاره کرد. همان‌طور که می‌دانیم مشهد و خراسان، دیاری قهرمان پرور هستند که ورزشکاران زیادی در سطح ملی و بین‌المللی را به خود دیده‌اند. اما آن چنان که باید به نسل جوان معرفی نشده‌اند. بدون شک سرمایه‌گذاری برای ساخت آثار تصویری به ویژه مستند پرتره یکی از راه‌های مؤثر در معرفی این قهرمانان به مردم محسوب می‌شود. راهی که نه مسئولان ورزشی نه مسئولان فرهنگی چندان به آن توجه نکرده‌اند. به طوری که شاید بتوانیم تنها چند اثر محدود در رابطه با ورزشکاران را که چندان هم دیده نشده‌اند. در آرشپوها پیدا کنیم. ما در این مسیر با تهیه‌کننده‌ها و فیلمسازان مشهدی سینمای ایران گفت‌وگو خواهیم کرد تا درباره تلاش‌ها و زندگی چهره‌های مطرح ورزشی خراسان فیلم بیشتری ساخته شود. در نوشتار پیش‌رو، در گفت‌وگو با صاحب‌نظران و متولیان این حوزه، دلایل ساخته نشدن آثار تصویری برای قهرمانان ورزشی شهرستان را بررسی کرده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

- تولید اثر فاخر، هزینه پراست

آرمین رهبر، فعال رسانه‌ای و مستندساز ورزشی، درباره ساخت اثر برای ورزشکاران خراسانی می‌گوید: تا به امروز برای ورزشکاران قهرمان خراسانی که گنجینه‌ای گران بها هستند، کار چندان‌ی نشده‌است. شاید تنها چند اثر به‌طورجسته گریخته‌تولید شده‌باشد که نسبت به ارزش این افراد، بسیار ناچیز است. او با اشاره به مجموعه «نام‌ها و یادها» که حدود پانزده سال پیش برای پیشکسوتان ورزشی در صدا و سیما تولید شده بود، تأکید می‌کند: ساخت چنین آثاری باید هر چندسالی دوباره تکرار شود تا بتوانیم ورزشکاران را به عنوان الگو به نسل‌های بعدی معرفی کنیم. رهبر درباره مشکلاتی که بر سرراه ساخت مستندهای ورزشی وجود دارد،

توضیح می‌دهد: تا پیش از

دهه ۷۰ مسابقات ورزشی چندان از تلویزیون پخش نمی‌شد و دوربین‌هم به راحتی امروز دردسترس نبود تا اتفاقات و وقایع ثبت شود. از طرف دیگر با تغییر و تحولات صورت گرفته در سال‌های اخیر و حرکت به سمت دیجیتالی شدن، برخی آرشپوهازبین رفته‌است. آرشپوهای خانگی خود ورزشکاران قهرمان نیز به چند قطعه عکس و چندروزنامه خلاصه می‌شود. بنابراین منابع تصویری ما بسیار محدود است، اما بازهم این موضوع

نباید باعث شود که به ورزشکاران آن دوران نپردازیم.

این مجری برنامه‌های ورزشی تلویزیون خاطرنشان می‌کند: من فکر می‌کنم هنوز فرصت برای ساخت اثر درباره ورزشکارانی که دوره قهرمانی آن‌ها تا قبل از دهه ۸۰ بوده‌است وجود دارد. چون هم‌بازی‌های آن‌ها و خبرنگاران، کارشناسان و تماشاچیان آن مقطع، هنوز هستند و می‌توانند داستان‌هایشان را روایت کنند.

او تولید مستند فاخر و ماندگار را کاری پرهزینه می‌داند و یادآور می‌شود: ساخت مستند فقط وظیفه صداوسیما نیست و خیلی از سازمان‌هایی که خارج از چارچوب صداوسیما درحال تولید مستند درباره موضوعات مختلف هستند، می‌توانند بر روی ساخت مستندهای پرتره از شخصیت‌های مختلف ورزشی سرمایه‌گذاری کنند. رهبر ادامه می‌دهد: خوشبختانه روزنامه‌های کشور، آرشپوهای خوبی دارند که می‌توان از آن‌ها در ساخت مستند استفاده کرد. او با اشاره به منابع تصویری موجود از قهرمانان ورزشی سال‌های اخیر استوار خاطرنشان می‌کند: الان ورزشکارانی مشغول فعالیت هستند که می‌توانند در آینده به عنوان الگو یا یک شخصیت بزرگ در ورزشی معرفی شوند. ما باید به فکر آینده باشیم و از همین امروز شروع به تولید محتوا کنیم. به نظر این مجری تلویزیون، فعالان رسانه‌ای می‌توانند به ساخت آثار ورزشی بسیار تأثیرگذار باشند.

- ضرورت پای کار آمدن دستگاه‌های ورزشی

رهبر با اشاره به هزینه‌های زیاد ساخت مستند بیان می‌کند: من فکر می‌کنم باید دستگاه‌های مرتبط با ورزش، ردیف بودجه‌ای برای تولید مستند و نگهداری اسناد تصویری در نظر بگیرند. در واقع مانیا به یک کار جمعی داریم تا بتوانیم اثر قوی و ماندگاری تولید کنیم. به نظر او نمی‌توان تنها از یک بخش انتظار داشت تا

تمام بار تولید مستند ورزشی را به دوش بکشد. اداره کل ورزش، هیئت ورزشی، باشگاه ورزشی، فدراسیون ورزشی و... همه باید دست به دست هم دهند و هرکدام بخش و قطعه‌ای از تاریخ مرتبط با یک ورزشکار یا یک مجموعه و مکان ورزشی را ترسیم کنند. این مجری تلویزیون تأکید می‌کند: اولین گام را دستگاه ورزش استان و کشور باید بردارد و پیشکسوتان و قهرمانانمان را شناسنامه دار کند. به این ترتیب فیلم‌سازان می‌توانند با دسترسی به این شناسنامه‌ها مسیر ساخت اثرشان را آغاز کنند. او درباره ساخته نشدن اثر موفق سینمایی درباره ورزشکاران نیز می‌گوید: نه تنها در ایران، بلکه در سینمای جهان هم، اثری نداریم که به عنوان یک فیلم پرفروش مطرح شده‌باشد. به نظر من علت آن، شناخت کامل مردم از ورزشکاران است، آن‌ها انتظار دارند وقتی فیلم را می‌بینند تمام آنچه می‌دانند، در اثر نیز وجود داشته باشد. اما می‌بینیم، وقتی یک اثر درباره یک دانشمند، ادیب یا سیاستمدار ساخته می‌شود چون اطلاعات مخاطبان از آن فرد محدود است، چنین انتظاری در ذهنشان شکل نمی‌گیرد.

به نظر رهبر ساخت فیلم سینمایی با محوریت ورزشکاران، کار بسیار سخت و پریسکی است چون آگاهی و توقع درباره آن افراد زیاد است.

این مجری تلویزیون با تأکید بر اثر بخشی بیشتر مستند پرتره در معرفی ورزشکاران خاطرنشان می‌کند: مستندی قابل باور است که به امروز متحمل شود، نه اینکه فقط خاطره‌بازی باشد. مستند پرتره باید یک اثر آموزشی هم باشد تا ماندگار شود.

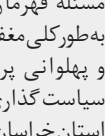
آرمین رهبر:

تا به امروز برای ورزشکاران قهرمان خراسانی که گنجینه‌ای گران بها هستند، آثار تصویری چندان‌ی تولید نشده‌است. شاید تنها چند اثر به‌طورجسته گریخته تولید شده باشد که نسبت به ارزش این افراد، بسیار ناچیز است

آمادگی حوزه هنری استان برای حمایت از آثار ورزشی

بگیرند و ورزشکاران را معرفی کنند.

مدیرحوزه هنری خراسان رضوی، دو موضوع را به عنوان علت‌های اصلی نپرداختن به قهرمانان ورزشی استان مطرح می‌کند. او دراین باره توضیح می‌دهد: در فضای هنری کشور ما

مسئله قهرمان پروری و نشان دادن قهرمانان به‌طورکلی مغفول مانده و بسیار کم به‌روحيه‌حماسی و پهلوانی پرداخته شده است. این اتفاق به سیاست‌گذاری هنری کشور برمی‌گردد و فقط به استان خراسان رضوی و مشهد هم محدود نمی‌شود. عسگری خاطرنشان می‌کند: از طرف دیگر فضاهای ورزشی بومی استان‌ها نتوانستند قهرمان‌های خودشان را به‌خوبی به فضای هنری معرفی کنند. اتفاقی که باعث غفلت هنرمندان شده‌است. به‌طوری که اگر امروز از جامعه‌هنری کشور بپرسید ۱۰ قهرمان ورزشی شهرستان را معرفی کنند، نمی‌توانند. در واقع بخشی از مشکل ساخته نشدن اثر درباره ورزشکاران به فضای هنری برمی‌گردد و بخش مهم آن به فضاهای ورزشی و مسئولان ورزشی مربوط می‌شود که نتوانسته‌اند با جامعه هنری ارتباط گسترده‌ای

طرح: علی مصوم‌نیک

- بهره‌گیری از مستندسازان جوان

مهدی آبر، پیشکسوت مشهدی، با تأکید بر ضرورت مستندسازی از چهره‌های عالی ورزشی استان می‌گوید: اولین رسانه‌ای که باید به این موضوع توجه کند صداوسیماست. این سازمان برنامه‌های ورزشی زیادی دارد ولی مستند ورزشی تولید نمی‌کند. ارگان دومی که وظیفه دارد در این سازمان قدم بردارد، سازمان ورزش و جوانان است که این نهاد هم کاری انجام نمی‌دهد. اصلی‌ترین بهانه آن‌ها نیز نداشتن پول و بودجه است. او تأکید می‌کند: لازم نیست، ۲۰۰ میلیون تومان به یک مستندساز شناخته شده

داده شود تا اثری درباره ورزشکاران تولید کند، می‌توان با مبلغ کمتر، سفارش ساخت چنین آثاری را به مستندسازهای جوان خیلی خوبی که در استان فعال هستند، ارائه داد. به این ترتیب، هم به جوانان فرصت

مهدی آبر:

مشکل مستندسازی در مشهد، نبود پول نیست، البته پول هم بخشی از آن محسوب می‌شود، ولی بخش مهم‌تر، درست مدیریت کردن و علاقه داشتن است

دیده شدن داده‌ایم و هم آثار موفقی

برای ورزشکارانمان تولید کرده‌ایم.

آبر مشکل ساخته نشدن آثاری درباره ورزشکاران را مدیریت نادرست و نداشتن جسارت می‌داند و یادآور می‌شود: ساخت مستند ورزشی کار سختی نیست ولی به آن توجهی نمی‌شود. ما هم دیگر انگیزه‌ای نداریم که به سراغ مسئولان برویم و اصرار کنیم تا به این موضوع اهمیت بدهند، چون آنچه برای آن‌ها مهم است، به سلامت طی کردن دوران مدیریتشان و گرفتن چند تقدیرنامه است.

او ادامه می‌دهد: مشکل مستندسازی در مشهد، نبود پول نیست، البته پول هم بخشی از آن محسوب می‌شود، ولی بخش مهم‌تر، درست مدیریت کردن و علاقه داشتن است. اگر مدیریت درستی باشد من تعهد می‌دهم به عنوان ناظر با بهره‌گیری از فیلم‌سازان جوان از صد ورزشکار قدیمی و جدید مشهد، صد مستند با کمترین هزینه تولید کنم. این مستندساز درباره تهیه بودجه نیز می‌گوید: اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند از طریق ارتباطاتش با اداراتی که بودجه فرهنگی دارند، پول لازم برای ساخت آثار مختلف را فراهم کند.

آبر ادامه می‌دهد: باید سازوکاری از طریق شهرداری فراهم و به مستندسازان پروبال داده شود تا هویت ملی شهرشان را ثبت کنند. او با تأکید بر ضرورت ساخت مستند درباره ورزشکاران خراسان توسط افراد بومی بیان می‌کند: اگر بودجه تخصصی به مستندسازها داده و دستشان باز گذاشته شود، آن‌ها می‌توانند آثاری تولید کنند که مشهد را در جهان مطرح کند. آبر به تأثیرگذاری مثبت معرفی قهرمانان ورزشی در جامعه اشاره می‌کند و می‌گوید: یکی از مسائل مهمی که در ورزش مطرح می‌شود روح جوانمردی و پهلوانی است که با به تصویر کشیدن این روحیه می‌توان اثرات مثبتی در جامعه گذاشت. اما متأسفانه الان ورزشکاران ما به شکل سلبریتی معرفی می‌شوند که اخلاقی را در جامعه ترویج نمی‌کنند چون خودشان اخلاق ندارند. این مستندساز با تأکید بر ضرورت ساخت مستند پرتره و هویتی در زمانی که ورزشکار در قیدحیات است، یادآور می‌شود: مستندساز تا وقتی که خود ورزشکار زنده‌است می‌تواند روایت دسته‌اولی را پیش‌روی مخاطب قرار دهد، اما اگر خود او نباشد باید به سراغ روایت‌های دسته دوم و سوم برود. البته اوقات آن قدر دیر به سراغ یک سوزه می‌رویم که روایت‌های دسته دوم و سوم هم از دست می‌رود.

تیم‌های انگلیس وولز می‌توانست مخاطبان بیشتری را به سالن‌های سینما بکشاند، اما ناآرامی‌های اخیر و برخی ملاحظات، منجر به تأخیر در تصمیم‌گیری و مانعی بر سر اجرای زودتر این برنامه بود تا نهایت تنها یک بازی از سری مسابقات ایران روی پرده سینماها برود و بتواند فروش خوبی را برای سینماها به همراه داشته باشد. با این حال عایدی سینماها به طور کلی از مجموع سه بازی اکران شده از جام جهانی قطر کمی بیش از ۸۶۸ میلیون تومان و کمتر از یک میلیارد تومان بود و این به معنای برافروختن رؤیایی است که سینماداران برای احیای گیشه‌های خود در سر داشتند. کابوس سالن‌های خالی سینما با معجزه فوتبال هم به پایان نرسید!

ایستگاه خبر

معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری مشهد

در نشست «هیچ کس منتظر نیست» مطرح کرد:

مستند، کمک می‌کند تا بتوانیم آسیب را حل کنیم

هم‌زمان با آغاز اکران مستند سینمایی «هیچ کس منتظر نیست» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی محسن اسلام‌زاده در مشهد از روز گذشته این اثر در یک اکران خصوصی برای اعضای کمپ حیات جاودان به نمایش درآمد. به گزارش شهرآرا، پس از نمایش مستند، محسن اسلام‌زاده در جمع زنان آسیب دیده، بیان کرد: مخاطب این فیلم بیشتر از اینکه شما باشید، مسئول هستند. ما با این فیلم قصد داریم به مسئولان بگوییم ترک کردن اجباری هیچ فایده‌ای ندارد و نمی‌شود به اجبار افراد را به جامعه برگرداند. وی خاطرنشان کرد: ابتدا شما باید نشان دهید که خوب شده‌اید و تصمیم برگشتن به اجتماع را دارید و سپس مسئولان باید تلاش کنند خانواده شما را پیدا کنند تا به کانون گرم خانواده بازگردید. اول و آخر، شما باید بخوانید و صبر و توکل کنید و بعد مسئولان باید خانواده شما را مجاب کنند.

حسین باغلی، معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری مشهد، نیز درباره این مستند بیان کرد: هدف «هیچ کس منتظر نیست» نشان دادن یک مسئله اجتماعی فراگیر به نام اعتیاد است که این روزها در حال افزایش است. اعتیاد در جامعه زنان که آسیب پذیری جدی در این زمینه دارند، نیازمند فعالیت‌های جدی در دستگاه‌های مسئول مانند ستاد مبارزه با مواد مخدر، بهزیستی، شهرداری و... است و باید اقدامات مکملی در این زمینه انجام شود که بتوانیم بازگشت به جامعه را برای این افراد فراهم کنیم. وی تأکید کرد: این افراد علاوه بر آنکه آسیب دیده‌اند، به جامعه هم آسیب‌های متنوعی زده‌اند و اگر به بازگشت منطقی آن‌ها کمک نکنیم، آسیب بیشتری به جامعه خواهد خورد. بنابراین لازم است گروه‌ها و تشکل‌های فعال مردمی و خانواده‌ها وارد عمل شوند و در عین پرداختن به آسیب دیدگان یک همت جدی به وجود آید. امیدوارم با همکاری عزیزان، این مسئله را حل کنیم. معاون اجتماعی و فرهنگی شهرداری مشهد در پایان خاطرنشان کرد: ساخت فیلم به ما کمک می‌کند با استفاده از اثر هنری ضرورت این موضوع را به مخاطب منتقل کنیم و امیدوارم جامعه‌ای که فیلم را می‌بیند، کمک کند بتوانیم آسیب را حل کنیم. مهدی ابراهیمی معاون اجتماعی سازمان فرهنگی و اجتماعی شهرداری مشهد، نیز درباره این مستند گفت: «هیچ کس منتظر نیست» به یکی از مهم‌ترین مسائل و پدیده‌های اجتماعی که نوعی آسیب است، پرداخته که هم اثری منسجم به لحاظ محتواست و هم نگاه اصلاح گرایانه‌ای به موضوع دارد.

وی ادامه داد: متأسفانه مادر این حوزه دچار سیاه‌نمایی می‌شویم و با پایان‌های تلخ، این مسائل به بن‌بست کشیده می‌شود و راه فردی، ساختاری و اجتماعی برای اصلاح آن نیست اما در این مستند نگاه درست و مثبت و آینده‌نگرانه به شخصیت‌های اثر شده است.

ایستگاه خبر

نقش گفتمان زیارت در تعریف هویت انسان‌ها

نشست «تحلیل محتوایی گفتمان مرتبط با زیارت در فیلم‌های شاخص رضوی، از سلسله نشست‌های رواق هنر در مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری برگزار شد. محمد مداح حسینی در این نشست گفت: گفتمان زیارت با دال کلیدی حرم مطهر در فیلم‌های رضوی با سفر در قطار شروع می‌شود. در واقع گفتمان زیارت، آگاهانه قطار را انتخاب می‌کند. چون در قطار حس زندگی جریان دارد و آدم‌ها فرصت گفت‌وگو با یکدیگر را دارند در حالی که این امکان در اتوبوس فراهم نمی‌شود و در هواپیما نیز فرصت محدود است. استاد مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری با بیان روایت داستانی فیلم‌های شاخص رضوی همچون «شب»، «دعوت نامه»، «در انتظار معجزه» و «هر شب تنهایی» بیان کرد: این فیلم‌ها با یک دعوت شروع می‌شود، البته دعوت، یک دال سیال (دالی) که در گفتمان‌های مختلف، معناهای متفاوتی دارد(حضر و در گفتمان پزشکی، معنای عزم‌ور در گفتمان حقوقی معنای احضار را دارد، وی با اشاره به بخش‌هایی از فیلم‌های شاخص رضوی مورد بررسی در این نشست، افزود: همچنین گفتمان زیارت، تصادف‌ها را به استمرار تبدیل می‌کند. در واقع این گفتمان تلاش می‌کند تا رخدادها مستمر باشد و شخص در این مسیر حرکت کند، به عبارت دیگر اتفاق‌ها در آن تصادفی نیست. این منتقد تئاتر و سینما خاطرنشان کرد: گفتمان زیارت در چارچوب فیلم‌ها به ما معرفی می‌کند که حرم حرم مطهر، مقدس است، امر شفا به رابطه علت و معلولی ربطی ندارد. همچنین در این گفتمان، پدر و مادر نقش مهمی دارند. از طرف دیگر گفتمان زیارت با روح و روان انسان‌ها سروکار دارد. همچنین حمزه ابراهیم‌زاده، استاد مؤسسه آموزش عالی اقبال لاهوری، در این نشست اظهار کرد: مسئله ما در یک درام سینمایی، باورپذیرنبودن داستان به دلیل شعارزدگی و پرداخت نادرست اثر است. وی با اشاره به دو فیلم شاخص رضوی «شب» و «هر شب تنهایی» گفت: ایده و محور بسیاری از فیلم‌های رضوی، شفافگفتن، مسائل مالی و ازدواج است، در واقع در این گونه فیلم‌ها یک برخورد نمایشی با دین شده است. ابراهیم‌زاده افزود: ریشه این امر در گفتمان درون دینی است و نوع دین داری مطرح شده، دین داری معیشت‌اندیش است. سینما هم چون با توده مردم سروکار دارد، این نوع دین داری را در فیلم‌ها پویش داده است. وی ادامه داد: البته جنبه منفی کلیشه به فیلم‌های حوزه دفاع مقدس و حوزه دین و زیارت، ضرر رسانده است. به طور نمونه در بسیاری از فیلم‌های حوزه دفاع مقدس، شخصیت‌ها مثبت و بدون وجه منفی هستند. این امر موجب شده‌است این شخصیت‌ها برای ما فرشته‌خو به تصویر کشیده شوند که برای مخاطب باورپذیر نیست.